Ιωάννης Μ. Παπαδάκης
Tax Partner | Δρυλλεράκης Δικηγορική Εταιρεία

22nd Athens Tax Forum
November 6, 2026

Taxing wealth vs Attracting wealth

Taxes are what we pay for civilized society

Oliver Wendell Holmes Jr.

Compañía General de Tabacos de Filipinas v. Collector of Internal Revenue, 275 U.S. 87, 100 (1927)

Φορολόγηση της περιουσίας

01 **Αύξηση περιουσίας**
Φόρος εισοδήματος

02 **Απόδοση περιουσίας**
Φόρος εισοδήματος

03 **Πραγματοποίηση υπεραξίας περιουσιακών στοιχείων**
Φόρος εισοδήματος

04 **Μεταβίβαση περιουσίας**
Φόρος κληρονομιάς / δωρεάς

Αρκεί η κατοχή περιουσίας για να θεμελιώσει αυτοτελή φοροδοτική ικανότητα;

Φορολόγηση του πλούτου (wealth tax)

Γιατί οι φόροι καθαρής περιουσίας επανέρχονται στο προσκήνιο;

- Συγκέντρωση πλούτου και αναβολές φορολόγησης
- Ανάγκη δημόσιων εσόδων
- Φορολογική δικαιοσύνη και διαφάνεια

Το ζητούμενο δεν είναι μόνο «περισσότεροι φόροι»,
αλλά ποιος συνεισφέρει, πόσο και με ποιο τρόπο

Χώρες ΟΟΣΑ με περιοδικό φόρο καθαρής περιουσίας

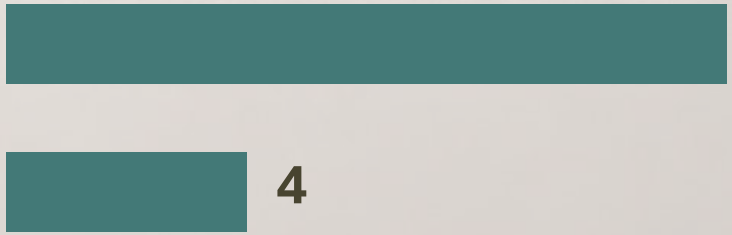

Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ιρλανδία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Σουηδία, Φινλανδία

Γαλλία*, Ελβετία, Ισπανία, Νορβηγία
** Η Γαλλία αντικατέστησε τον ISF με τον IFI από το 2018*

OECD 2018 — The Role and Design of Net Wealth Taxes, κεφ. 1 και 4

Τα νομικά όρια της φορολόγησης του πλούτου

01 ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ισότητα στην αποτίμηση

Ο φόρος περιουσίας παραβιάζει την αρχή της ισότητας, διότι η ακίνητη περιουσία αποτιμάται συστηματικά σε πολύ χαμηλότερη αξία από τη χρηματοοικονομική περιουσία, δημιουργώντας αδικαιολόγητες διακρίσεις εις βάρος των φορολογουμένων.

BVerfGE 93, 121 · 22.6.1995

02 ΓΑΛΛΙΑ

Κρίσιμη η συνολική επιβάρυνση

Η φορολογική επιβάρυνση δεν πρέπει να συνεπάγεται χαρακτηρισμένη ρήξη της ισότητας ενώπιον των δημόσιων βαρών.
Νομοθετικό πλαφόν: Η σώρευση του φόρου περιουσίας και των φόρων εισοδήματος δεν μπορεί να υπερβαίνει το 75% των συνολικών εισοδημάτων του φορολογουμένου.

Conseil constitutionnel · n° 2018-755 QPC
Άρθρο 979 παρ. I CGI

03 ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Τεκμαρτή απόδοση – Έλεγχος βάσει ΕΣΔΑ

Το ολλανδικό σύστημα φορολόγησης τεκμαρτής απόδοσης περιουσίας (Box 3) παραβιάζει το Άρθρο 14 ΕΣΔΑ (απαγόρευση διακρίσεων) και το Άρθρο 1 ΠΠΠ (δικαίωμα στην ιδιοκτησία).

Hoge Raad · ECLI:NL:HR:2021:1963 / 2024:813

04 ΙΣΠΑΝΙΑ

Κρατική διακριτική ευχέρεια

Ο φόρος αλληλεγγύης μεγάλων περιουσιών δεν παραβιάζει την οικονομική αυτονομία των περιφερειών, ούτε έχει δημευτικό χαρακτήρα, καθώς το κράτος έχει τη συνταγματική αρμοδιότητα να εναρμονίζει το φορολογικό σύστημα για τη διασφάλιση της κοινωνικής αναδιανομής.

Tribunal Constitucional · STC 149/2023

Τα νομικά όρια της φορολόγησης του πλούτου

05 ΕΔΔΑ

Ευρύ περιθώριο εκτίμησης εθνικού νομοθέτη

Τα κράτη απολαμβάνουν ευρύτατο περιθώριο εκτίμησης (*margin of appreciation*) στην επιβολή φόρων.

Ένας φόρος περιουσίας παραβιάζει την ΕΣΔΑ μόνο αν θέτει ένα «υπέρμετρο και αδικαιολόγητο βάρος» που κλονίζει θεμελιωδώς την οικονομική κατάσταση του ατόμου, κάτι που δεν αποδείχθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Imbert de Trémiolles κατά Γαλλίας · 4.1.2008 · αρ. 25834/05 και 27815/05

06 ΗΠΑ

Πραγματοποιηθέν vs μη πραγματοποιηθέν εισόδημα

Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο φόρος MRT (*Mandatory Repatriation Tax*) δεν υπερβαίνει τη συνταγματική εξουσία του Κογκρέσου.

Τα αδιανέμητα εταιρικά κέρδη είναι πραγματοποιηθέντα, συνεπώς το Κογκρέσο έχει το δικαίωμα να τα αποδώσει στους μετόχους και να τα φορολογήσει, χωρίς αυτό να παραβιάζει τη 16η Τροποποίηση ή τη ρήτρα για τους άμεσους φόρους.

Δεν κρίθηκε ότι ένας γενικός φόρος καθαρής περιουσίας είναι συνταγματικός.

Moore v. United States · 602 U.S. 572 (2024) · 20.6.2024

Προσέλκυση πλούτου

Διεθνή μοντέλα προσέλκυσης φορολογουμένων

Κατ’ αποκοπή φόρος

ΕΛΛΑΔΑ / ΙΤΑΛΙΑ

Προβλεψιμότητα φόρου

Ετήσια κατ’ αποκοπή φορολόγηση για επιλέξιμα εισοδήματα αλλοδαπής, ανεξαρτήτως του ύψους τους

Φόρος βάσει δαπανών

ΕΛΒΕΤΙΑ

Εναλλακτική φορολογική βάση

Ειδική φορολόγηση βάσει δαπανών διαβίωσης για επιλέξιμους αλλοδαπούς χωρίς επαγγελματική δραστηριότητα στη χώρα (με ελάχιστα όρια)

Προσωρινή απαλλαγή

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Καθεστώς FIG

Απαλλαγή για επιλέξιμα εισοδήματα και υπεραξίες αλλοδαπής κατά τα πρώτα τέσσερα έτη μετά από 10 διαδοχικά έτη κατοικίας στο εξωτερικό

Τα μοντέλα διαφέρουν ως προς τη βάση υπολογισμού, τη διάρκεια και τις προϋποθέσεις

Η αντίδραση των κρατών προέλευσης

Μηχανισμοί διατήρησης φορολογικών αξιώσεων

- **Διατήρηση προσωπικού δεσμού**
- **Φόρος εξόδου (Exit tax)**
- **Περιορισμός ή απώλεια συμβατικών πλεονεκτημάτων (ΣΑΔΦ)**
- **Διατήρηση αξιώσεων στη μεταβίβαση πλούτου**

Περιορισμός συμβατικών πλεονεκτημάτων

Μη αναγνώριση συμβατικής κατοικίας

27.1 With respect to paragraphs 8 and 8.3 of the Commentary and the references to "comprehensive taxation", the United States wishes to clarify that, where a Contracting State generally taxes income of individual residents on one basis (e.g. a worldwide basis) but permits a class of individual residents who meet certain criteria to be taxed on a more limited basis (e.g. a territorial basis or on an amount determined without reference to their income), individuals in that class are not subject to that Contracting State's comprehensive taxation and are not considered residents of a Contracting State pursuant to paragraph 1.

OECD Model Tax Convention
Commentary on Article 4, para. 27.1 (2025 Update)

ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ δεν αναγνωρίζουν ως κατοίκους άλλου κράτους πρόσωπα, τα οποία φορολογούνται στο κράτος αυτό **σε περιορισμένη βάση ή με προκαθορισμένο ποσό** ανεξάρτητο από το πραγματικό εισόδημά τους.

Σύνδεση με το άρθρο 5Α ΚΦΕ

Η κατ' αποκοπή φορολόγηση του εισοδήματος αλλοδαπής δημιουργεί **κίνδυνο μη αναγνώρισης συμβατικής κατοικίας** και άρνησης των σχετικών συμβατικών πλεονεκτημάτων.

Η ΣΑΔΦ Ελλάδας–ΗΠΑ του 1950 **δεν περιέχει τη σύγχρονη διατύπωση** του άρθρου 4 του Προτύπου.

Περιορισμός συμβατικών πλεονεκτημάτων

Καταγγελία ΣΑΔΦ

Παύση των συμβατικών περιορισμών στη φορολόγηση

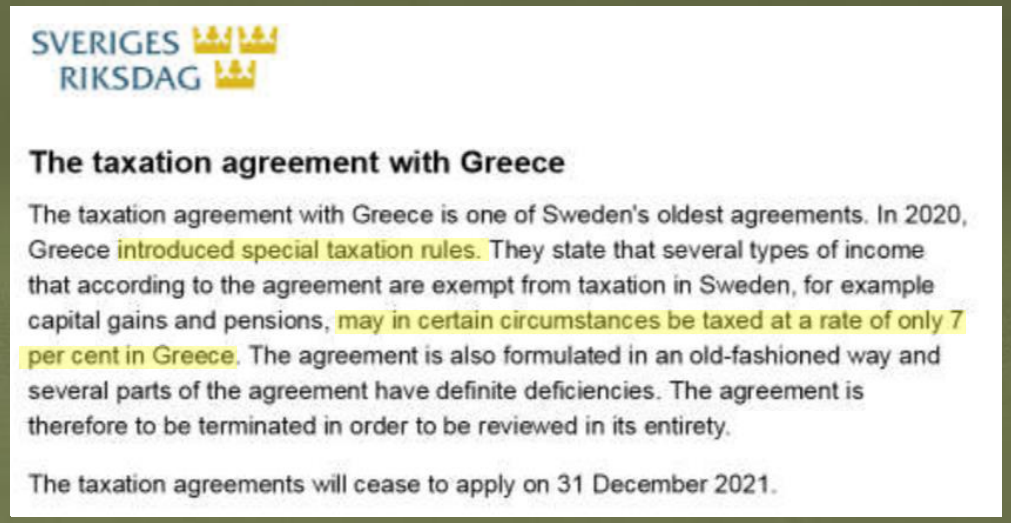

SVERIGES RIKSDAG

The taxation agreement with Greece

The taxation agreement with Greece is one of Sweden's oldest agreements. In 2020, Greece introduced special taxation rules. They state that several types of income that according to the agreement are exempt from taxation in Sweden, for example capital gains and pensions, may in certain circumstances be taxed at a rate of only 7 per cent in Greece. The agreement is also formulated in an old-fashioned way and several parts of the agreement have definite deficiencies. The agreement is therefore to be terminated in order to be reviewed in its entirety.

The taxation agreements will cease to apply on 31 December 2021.

ΣΟΥΗΔΙΑ

Καταγγελία της ισχύουσας ΣΑΔΦ με την Ελλάδα με **ισχύ από 01.01.2022 σε αντίδραση στην προνομιακή φορολόγηση αλλοδαπών εισοδημάτων νέων κατοίκων.**

Η φορολόγηση διέπεται πλέον από τις εσωτερικές νομοθεσίες.

Τυχόν αποφυγή διπλής φορολογίας εξαρτάται από τους διαθέσιμους **μονομερείς μηχανισμούς ελάφρυνσης.**

Διατήρηση προσωπικού δεσμού

Φορολόγηση βάσει ιθαγένειας

Saving clause

Άρθρον XIV

1) Παρά πάσα τυχόν αντίθετον διάταξιν της παρούσης συμβάσεως έκαστον των Συμβαλλομένων Κρατών εν τω καθορισμώ των φόρων, εις ους νοούνται περιλαμβανόμενοι πάντες οι συμπληρωματικοί και πρόσθετοι φόροι, των πολιτών, υπηκόων, κατοίκων ή εταιρειών αυτών, δύναται να περιλάβη εις το φορολογητέον ποσόν εισοδήματος απάσας τας κατηγορίας προσόδου τας φορολογουμένας επί τη βάσει της σχετικής νομοθεσίας αυτού, ως εάν η παρούσα σύμβασις δεν είχε τεθή εν ισχύϊ.

2) Υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων του άρθρου (Section) 131 του Κώδικος Εσωτερικών Εσόδων των Ηνωμένων Πολιτειών, ο ελληνικός φόρος θα εκπίπτεται εκ του φόρου των Ηνωμένων Πολιτειών.

3) Η Ελλάς θα εκπίπτη εκ του ελληνικού φόρου το ποσόν του φόρου των Ηνωμένων Πολιτειών, του επιβληθέντος επί εισοδημάτων εκ πηγών εντός των Ηνωμένων Πολιτειών κατά ποσόν όμως μη υπερβαίνον το ποσόν του ελληνικού φόρου του επιβαλλομένου επί του εισοδήματος τούτου.

Άρθρο XIV παρ. 1 της ΣΑΔΦ Ελλάδας–ΗΠΑ

ΕΛΛΑΔΑ – ΗΠΑ

Το **άρθρο XIV(1) της ΣΑΔΦ Ελλάδας–ΗΠΑ** διαφυλάσσει τη **φορολόγηση βάσει ιθαγένειας** σαν να μην είχε τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση.

Οι ΗΠΑ διατηρούν τη **δυνατότητα φορολόγησης του παγκόσμιου εισοδήματος του πολίτη τους**, παρά την εγκατάστασή του στο εξωτερικό.

Η πίστωση αλλοδαπού φόρου εξετάζεται αυτοτελώς, υπό τις εφαρμοστέες προϋποθέσεις και τους περιορισμούς

Διατήρηση προσωπικού δεσμού

Λοιπές περιπτώσεις

ΓΑΛΛΙΑ – ΜΟΝΑΚΟ

Κατά το **άρθρο 7 παρ. 1** της οικείας ΣΑΔΦ, οι Γάλλοι υπήκοοι που μεταφέρουν την κατοικία τους στο Μονακό υπάγονται, καταρχήν, στον γαλλικό φόρο εισοδήματος υπό τους ίδιους όρους όπως αν διατηρούσαν την κατοικία τους στη Γαλλία.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ο Γερμανικός Νόμος περί Εξωτερικής Φορολογίας (**Außensteuergesetz – AStG**) προβλέπει «***διευρυμένη περιορισμένη φορολογική υποχρέωση***» στις περιπτώσεις μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας Γερμανών πολιτών σε χώρες με χαμηλή φορολόγηση, διατηρώντας το δικαίωμα της Γερμανίας να φορολογεί ορισμένα εισοδήματα για 10 χρόνια μετά τη μετακόμιση.

Φόρος εξόδου (exit tax)

Φορολόγηση της λανθάνουσας υπεραξίας όταν η αναχώρηση περιορίζει ή καταργεί το δικαίωμα φορολόγησης του κράτους προέλευσης.

Φορολογικό γεγονός

Η έξοδος εξομοιώνεται, υπό προϋποθέσεις, με διάθεση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων, ακόμη και χωρίς πραγματική πώληση.

Βάση υπολογισμού

Η υπεραξία που έχει σχηματισθεί έως τον κρίσιμο χρόνο εξόδου.

Η αποτίμηση και οι φορολογικές προσαρμογές εξαρτώνται από το εθνικό καθεστώς.

ΕΛΛΑΔΑ

- **Άρθρο 66Α ΚΦΕ** (ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2016/1164 – ATAD)
- Αφορά **μόνο** νομικά πρόσωπα – Δεν αποτελεί γενικό exit tax ιδιωτών

Exit tax: φοροαποφυγή και αναλογικότητα

C-9/02 – de Lasteyrie du Saillant	
Τι αφορούσε	Γαλλικό καθεστώς που προέβλεπε φορολόγηση μη πραγματοποιηθεισών υπεραξιών εταιρικών συμμετοχών λόγω μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας εκτός Γαλλίας
Τι κρίθηκε	• Η επιβάρυνση κατά την αναχώρηση συνιστούσε περιορισμό της ελευθερίας εγκατάστασης, διότι ο φορολογούμενος που παρέμενε στη Γαλλία φορολογείτο κατά την πραγματοποίηση της υπεραξίας • Η γενική υπαγωγή λόγω μετεγκατάστασης υπερέβαινε το αναγκαίο μέτρο, καθώς δεν στόχευε ειδικά σε αμιγώς τεχνητές διευθετήσεις.
Συμπέρασμα	Η **μεταφορά κατοικίας σε άλλο κράτος μέλος δεν θεμελιώνει**, από μόνη της, **τεκμήριο φοροαποφυγής**.

C-470/04 – N	
Τι αφορούσε	Μεταφορά κατοικίας από την Ολλανδία στο Η.Β., διατηρώντας εταιρικές συμμετοχές. Η ολλανδική νομοθεσία αντιμετώπιζε τη μετεγκατάσταση ως γεγονός φορολόγησης της υπεραξίας των συμμετοχών, παρότι αυτές δεν είχαν πωληθεί. Προβλεπόταν δυνατότητα αναβολής πληρωμής, η οποία όμως συνδεόταν με την παροχή εγγυήσεων.
Τι κρίθηκε	• Προσδιορισμός υπεραξίας και δήλωση κατά την έξοδο: Επιτρεπτά. • Παροχή εγγυήσεων ως προϋπόθεση αναβολής: Δυσανάλογη (ως υπέρμετρα περιοριστική) στο εξεταζόμενο καθεστώς. • Μεταγενέστερη μείωση αξίας συμμετοχών: Πρέπει να συνυπολογίζεται, εφόσον δεν λαμβάνεται υπόψη στο κράτος υποδοχής.
Συμπέρασμα	Το κράτος προέλευσης μπορεί να προσδιορίζει την υπεραξία κατά την έξοδο, αλλά οι όροι διατήρησης και είσπραξης της αξίωσης πρέπει να είναι αναλογικοί.

Exit tax: προσδιορισμός και είσπραξη

C-503/14 – Επιτροπή κατά Πορτογαλίας	
Τι αφορούσε	Προσφυγή της Επιτροπής λόγω παράβασης. Απώλεια αναβολής για υπεραξίες από ανταλλαγή εταιρικών συμμετοχών όταν το φυσικό πρόσωπο μετέφερε την κατοικία του στο εξωτερικό
Τι κρίθηκε	• Δυσμενής μεταχείριση: ο φορολογούμενος που παρέμενε στην Πορτογαλία διατηρούσε την αναβολή, ενώ εκείνος που μετεγκαθίστατο την έχανε χωρίς να έχει κατ' ανάγκη διαθέσει τις συμμετοχές του. • Η προστασία του φορολογικού δικαιώματος μπορούσε να δικαιολογήσει μέτρα διασφάλισης της αξίωσης. Η υποχρεωτική άμεση είσπραξη, χωρίς δυνατότητα κατάλληλης αναβολής, υπερέβαινε όμως το αναγκαίο μέτρο.
Συμπέρασμα	Η υποχρεωτική φορολόγηση υπεραξίας από ανταλλαγή συμμετοχών λόγω μεταφοράς κατοικίας, χωρίς δυνατότητα αναβολής πληρωμής, αποτελεί δυσανάλογο περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας.

C-581/17 – Wächtler	
Τι αφορούσε	Γερμανός υπήκοος, που ασκούσε οικονομική δραστηριότητα στην Ελβετία μέσω εταιρείας στην οποία συμμετείχε, μετέφερε εκεί την κατοικία του. Η Γερμανία επέβαλε φόρο στη μη πραγματοποιηθείσα υπεραξία της συμμετοχής του.
Τι κρίθηκε	• Η άμεση είσπραξη του φόρου λόγω μετεγκατάστασης συνιστούσε περιορισμό των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η Συμφωνία ΕΕ–Ελβετίας για την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων. • Η διατήρηση της κατανομής της φορολογικής εξουσίας μπορούσε να δικαιολογήσει τον προσδιορισμό του φόρου κατά την έξοδο. Η άμεση είσπραξή του, όμως, υπερέβαινε το αναγκαίο μέτρο.
Συμπέρασμα	Ο **προσδιορισμός** του φόρου κατά την έξοδο **διακρίνεται** από την **απαίτηση άμεσης καταβολής** του.

Φόρος εξόδου (exit tax)

Ενδεικτικά καθεστώτα exit taxes

	ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΥΠΕΡΑΞΙΑ	ΤΡΟΠΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΗΠΑ IRC § 877A	Κατά την αποποίηση της αμερικανικής ιθαγένειας ή τη λήξη της ιδιότητας μακροχρόνιου μόνιμου κατοίκου, εφόσον το πρόσωπο χαρακτηρίζεται covered expatriate.	Κατά κανόνα, η λανθάνουσα υπεραξία της περιουσίας. Ειδικοί κανόνες για ορισμένες αναβαλλόμενες αμοιβές, λογαριασμούς και trusts.	Τεκμαιρόμενη πώληση στην αγοραία αξία την παραμονή του expatriation, με αναπροσαρμοζόμενο ποσό εξαίρεσης της υπεραξίας. Δυνατότητα αναβολής καταβολής υπό όρους.
Γαλλία Άρθρο 167 bis CGI	Κατά τη μεταφορά φορολογικής κατοικίας εκτός Γαλλίας, με προηγούμενη κατοικία τουλάχιστον 6 από τα τελευταία 10 έτη	Συμμετοχές και τίτλοι συνολικής αξίας τουλάχιστον €800.000 ή που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον 50% των εταιρικών κερδών. Επίσης, ορισμένες υπεραξίες σε αναβολή και απαιτήσεις συμπληρωματικού τιμήματος.	Φορολόγηση της λανθάνουσας υπεραξίας κατά την έξοδο. Προβλέπεται αναστολή πληρωμής και, για τις λανθάνουσες υπεραξίες, άρση της επιβάρυνσης μετά από 2 ή 5 έτη, υπό προϋποθέσεις.
Γερμανία § 6 AStG, σε συνδ. με § 17 EStG	Κατά την παύση της απεριόριστης φορολογικής υποχρέωσης λόγω αναχώρησης, με προηγούμενη υπαγωγή τουλάχιστον 7 από τα τελευταία 12 έτη. Επίσης, σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις απώλειας ή περιορισμού του φορολογικού δικαιώματος.	Εταιρικές συμμετοχές που εμπίπτουν στο § 17 παρ. 1 εδ. 1 EStG.	Εξομοίωση με πώληση στην αγοραία αξία και φορολόγηση της υπεραξίας. Δυνατότητα 7 ίσων ετήσιων άτοκων δόσεων, κατόπιν αίτησης και κατά κανόνα με εγγύηση.

Διακρατικός συντονισμός

Πρόταση Zucman

Παρουσιάστηκε στις **25 Ιουνίου 2024** στο πλαίσιο της βραζιλιάνικης προεδρίας της G20.

Ποιον αφορά: Πρόσωπα με καθαρή περιουσία άνω του **1 δισ. δολαρίων**.

Τι προβλέπει: Ετήσια ελάχιστη προσωπική φορολογική επιβάρυνση ίση με **2% της συνολικής καθαρής περιουσίας**. Συνυπολογίζονται προσωπικοί φόροι εισοδήματος, φόροι περιουσίας και οικονομικά ισοδύναμες επιβαρύνσεις.

Υπολογισμός φόρου:

$$\text{Συμπληρωματικός φόρος} = \max\{0\ ;\ 2\% \times \text{συνολική καθαρή περιουσία} - \text{συνυπολογιζόμενοι προσωπικοί φόροι}\}$$

Διακρατικός συντονισμός

Εθνική εφαρμογή:	Επιβολή και είσπραξη από τις εθνικές φορολογικές διοικήσεις, μέσω φόρου περιουσίας ή κατάλληλης φορολόγησης εισοδήματος.
Διεθνής συνεργασία:	Κοινοί κανόνες αποτίμησης, διαφάνεια πραγματικής κυριότητας και ανταλλαγή πληροφοριών.
Αντιμετώπιση μετεγκατάστασης:	Προτείνονται ενισχυμένοι κανόνες εξόδου και μηχανισμοί «ύστατου εισπράκτορα», ώστε συμμετέχοντα κράτη να μπορούν να εισπράττουν τη διαφορά που δεν φορολογεί το κράτος κατοικίας.
Πολιτική αποδοχή:	Η Διακήρυξη της G20 στο Ρίο, τον Νοέμβριο του 2024, προέβλεψε συνεργασία για την αποτελεσματική φορολόγηση προσώπων πολύ μεγάλης περιουσίας, με σεβασμό στη φορολογική κυριαρχία.

The power to tax involves the power to destroy.

John Marshall

McCulloch v. Maryland, 17 U.S. (4 Wheat.) 316, 431 (1819)

Τέλος παρουσίασης.

Σας ευχαριστώ!

ΔΡΥΛΛΕΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ